

FINANCIAL INCLUSION

Professor Ph.D. Marius GUST

„Constantin Brâncoveanu” University of Pitești, Romania

Email: mariusgust@yahoo.com

Abstract: *Economic development of a country, but also the living standards of its citizens can be analysed through financial services offered. For over five years the availability of financial services is included in a category called financial inclusion and, in the broadest sense, it would mean access to the use of financial services by households and firms (current account, deposit, loan, investment, insurance, etc.). The relevance of financial inclusion for economic development of a country or its reverse, underdevelopment of a country, made organizations such as World Bank, International Monetary Fund, Bank for International Settlements or forums supranational institutions such as the G20 or simple private initiative but international visibility regard this concept and have the targets in this regard. We have noticed a valence evolutionary concept. Thus, from an understandable initial basic measured only by a few indicators, it was currently a very complex concept, measurable by a large number of indicators that allow assessment multilateral levels (access to financial services, their use, and their quality). Finally, it is important to follow the level of financial inclusion in Romania and its evolution.*

Keywords: *financial inclusion, economic development, Romania.*

JEL Classification: *G20, O10.*

1. Introduction. The concept of financial inclusion

At its most general, financial inclusion means access to financial services for the population and companies, and their utilization by the respective categories (GPFI, 2016).

A more evolved opinion on financial inclusion is "the process of ensuring access to appropriate financial products and necessary services by all members of society in general and vulnerable groups in particular at an affordable cost in a fair and transparent way through institutional mass actors" (Chakrabarty, 2012). The National Bank of Romania also has a similar opinion. Thus, in the Financial Stability Report 2016, financial inclusion is defined as the "level of access to financial services (payments, insurance, credit and savings, investments) by all segments of households and companies, under reasonable costs. More broadly, financial inclusion refers not only to access of financial services, but also their quality" (NBR, 2016). World Bank publishes a report with a series of indicators (the report already has two editions, the first in 2011 and the second in 2014) on financial inclusion, considers that financial inclusion "means people and businesses have easy access and affordable financial products and services that meet their needs - transactions, payments, savings, credit and insurance services - delivered in a responsible and sustainable manner" (The World Bank, 2017). Also, the International Monetary Fund, which also published a report entitled Financial Access Survey, which is already six editions, the last in 2016, believes that financial inclusion is "access and use of official / formal financial services" (Sahay, 2015).

In conclusion, we note that the term financial inclusion can range from "access to and use of services provided in a responsible and sustainable way" to "providing affordable financial services for disadvantaged segments of society, with low income".

2. Study of specialized literature

The concept of financial inclusion has been in recent years under the attention of forums which aim to debate the world financial situation. Firstly there must be mentioned the efforts of the G20 (composed of ministers of finance and governors of central banks from the 8 economies, G7 + 1, the 11 largest emerging economies, EU, representatives of the World Bank and IMF) towards recognizing the essential role of financial inclusion, considering that this is the key element that allows the fight against poverty. Thus, the G20 leaders gathered

in summit in Pittsburgh in November 2009, were committed to improving access to financial services for the poor and created for it a Group of Experts on Financial Inclusion (FIEG) to analyze expansion of access to finance for households and SMEs. FIEG has developed a series of new principles of financial inclusion, based on experiences and lessons learned from policymakers worldwide. These principles were approved at the Toronto Summit of the G20 in June 2010 (The World Bank, 2012). Financial leaders of the world, gathered at G20 agreed at the summit in Cannes in 2011, a Global Partnership for Financial inclusion (GPFI) to support the global and national financial inclusion and which subsequently approved at the G20 summit in Los Cabos in 2012 a set of indicators - prepared by GPFI – through which to assess financial inclusion. The following year, under the Russian chairmanship of G20 GPFI developed a more comprehensive set of indicators of financial inclusion, which included indicators on financial education, and also the quality of assurance of financial access which was approved at the 2013 St. Petersburg Summit of G20. Under Turkish presidency of the G20 in 2015, the milestones of financial inclusion were: financial inclusion for youth, access to finance for SMEs, increasing the role of private sector in financial inclusion. Under the Chinese presidency of G20, from 2016, members of this forum and their partners in GPFI proposed new indicators to measure also the use of financial services, but especially set new objectives in terms of availability and quality of digital financial services as well as consumer protection in the financial domain (Sahay et al., 2015).

At European level, the issue of financial inclusion has a dichotomous character, because EU members in Western Europe have high access to financial services, while new members, those in east, have more modest access. However both at the level of EU Commission and the European Parliament are initiatives to increase financial inclusion in this regard a directive being adopted to increase access to payment accounts with basic services (EU Directive 2014/92 of the European Parliament and of the Council July 23, 2014 on the comparability of charges for payment accounts, change payment accounts and payment accounts with access to basic services). Also to be mentioned that, based on this directive, the European Banking Authority adopted a guide that lists basic financial services in the European Union. Romania is still working on the transposition into national law of the directive mentioned above, existing, in this respect, an initiative of the National Authority for Consumer Protection, yet not adopted. It should be added that the National Bank of Romania introduced in late 2015 as intermediate objective of monetary policy to ensure financial stability, the increase of the degree of financial inclusion (NBR, 2016).

3. Significance of financial inclusion

Access to an account transaction is a first step towards broader financial inclusion, because it allows people to store money, send and receive money. A transaction account may also serve as a gateway to other financial services, which is why access to a transaction account for people around the world is the focus of the “Universal Financial Access 2020”, promoted by the World Bank Group. The reason for this initiative is that access to financial services facilitate everyday life, helps families and businesses, enables long-term planning of objectives and coverage of unexpected emergencies. Also, a wider financial inclusion allows people to use financial services such as credit and insurance to start or expand businesses, to invest in education or health, to better manage risk, to better absorb financial shocks and improve their overall quality of life.

The issue of financial inclusion was based on answers to questions such as why some people or some enterprises have no access to financial services or call to them rare and very rare. The answers are: low income, lack of financial intermediaries or services of financial intermediaries are not adjusted to demand.

Although there are numerous studies on financial inclusion, they do not entail any

direct link: Financial Inclusion - economic development - increases of living standards. But surely there is a link between, on the one hand, economic development and increases of living standards and, on the other hand, financial inclusion. The more developed is the economy, the higher the standard of living is increased, the higher will be the demand of financial services of households and firms. It is possible that an increase in the financial intermediation of the population and businesses to contribute to the pluses of GDP, but if people's incomes and businesses is not enough to consume some of them for financial services, they will not do anything but avoid them.

In time, statistics indicate that there has been progress in terms of financial inclusion, but significant challenges remain.

Thus, certain groups are more financially excluded than others: women, the rural poor and other isolated groups, who hardly access financial services. Also, access to financial products is relatively difficult for most small businesses. As there is a large gap between developed and developing countries in terms of financial inclusion.

Countries that have achieved the greatest progress toward financial inclusion have implemented policies that enable and encourage competition, allowing banks and other non banking financial enterprises to innovate and expand access to financial services. However, creating this innovative and competitive space should be accompanied by rules and measures of consumer protection to ensure responsible provision of financial services.

It should also be noted that digital technology, materialized also in the financial field ("FinTech" in the language of the World Bank, G20 or the Global Partnership for Financial inclusion) and in particular the global spread of mobile phones has helped expand access to financial services, low costs and risks, for populations from remote areas, and small businesses. FinTech makes it easier than ever before, the process of opening an account and digitizing payments. mobile phone based financial services allow convenient access to them even in remote areas, and greater availability of customer data enables suppliers to design digital financial products that better suit the needs of non-banked individuals.

4. Indicators for measuring financial inclusion

G20, through the Global Partnership for Financial Inclusion believes that financial inclusion must be measured in three dimensions: (i) the use of financial services, (ii) access to financial services and (iii) quality of products and the provision of such services. Note that the indicators are permanently adjusted, adding new ones, because the concept of financial inclusion has seen continuous development. Regarding sources of data for the indicators to measure financial inclusion, they are: database Global Findex World Bank, IMF Financial Access Survey, Gallup World Poll, the World Bank Enterprise Surveys, OECD National Financial Literacy and Financial Inclusion Surveys OECD Financing SMEs and Entrepreneurs Scoreboard, World Bank Doing Business, World Bank Global Survey on Consumer Protection and Financial Literacy, World Bank Financial Capability Surveys, World Bank and Global Payments Systems Survey (GPFI, 2017).

Table no. 1. Indicators that G20 believes that financial inclusion could be measured

	Category	Indicator	Source	Freq.
USAGE INDICATORS: ADULTS				
1A	Adults with an account	Percentage of adults who report having an account (by themselves or together with someone else) with a formal financial institution or a mobile money provider	Global Findex	triennial
1B	Number of accounts	Deposit accounts per 1,000 adults	FAS	annual
1C		E-money accounts per 1,000 adults	GPSS	annual
1D		Number of mobile money transactions per 100,000 adults	FAS	annual
2A	Adults with credit at	Percentage of adults with at least one loan outstanding from a bank or other formal financial institution	Global Findex	triennial

	Category	Indicator	Source	Freq.
2B	regulated institutions	Outstanding loans per 1,000 adults	FAS	annual
3	Adults with insurance	Insurance policy holders per 1,000 adults Disaggregated by life and non-life insurance	FAS	annual
4	Cashless transactions	Retail cashless transactions per 1,000 adults Includes: number of cheques, credit transfers, direct debits, payment card transactions (debit cards, credit cards) and payments by e-money instruments (card-based e-money instruments, mobile money products, and online money products)	GPSS	annual
5	Adults using digital payments	Made or received digital payments (% age 15+) Percentage of adults using a transaction account (with a bank or other formal financial institution or mobile money provider) to make or receive a digital financial payment Includes: Use the internet to pay bills or make purchases online; Use a phone to pay bills, make purchases, or send or receive money from an account (with a bank or other formal financial institution or mobile money provider); Use a debit or credit card to make a direct payment from an account; Send or receive remittances to/from an account; Receive wages, government transfer payments, or agricultural payments to an account; Send utility or school fees from an account	Global Index	triennial
5A	Payment using a mobile phone (from an account)	<Sub-indicator>Made payment using mobile phone (% age 15+) Percentage of adults using a mobile phone to pay bills, make purchases, or send or receive money from an account (with a bank or other formal financial institution or mobile money provider)	Global Index	triennial
5B	Payments using the internet	<Sub-indicator>Made payment using the internet (% age 15+) Percentage of adults using the internet to pay bills, make purchases, or send money online	Global Index	triennial
5C	Payment using a bank card	<Sub-indicator>Made payment using a debit card (% age 15+) Percentage of adults using a debit card to directly make a payment from an account (with a bank or other formal financial institution)	Global Index	triennial
5D	Payment using account	<Sub-indicator>Received wages or government transfers into an account (% age 15+) Percentage of adults who receive wages or government transfers into an account (with a bank or other formal financial institution or mobile money provider)	Global Index	triennial
6	High frequency of account use	High frequency of account use (% age 15+) Percentage of adults with high frequency use of an account. "High frequency" is defined as having taken money out of a personal account(s) at a bank or other formal financial institution 3 or more times in a typical month, including cash withdrawals, electronic payments or purchases, checks, or any other type of payment debit, either by account owner or third parties.	Global Index	triennial
7	Saving propensity	Saved at a financial institution (% age 15+). Percentage of adults that saved at a bank or other formal financial institution in the past year	Global Index	triennial
USAGE INDICATORS: ENTERPRISES				
8A	Formally banked enterprises	SMEs with an account at a formal financial institution (%) Percentage of Small or Medium Sized Enterprises (SMEs) with an account at a bank or other formal financial institution	WB Enterprise Surveys	3-5 years
8B		SME deposit accounts (as a % of non-financial corporation borrowers) Number of SME deposit accounts (as a % of non-financial corporation borrowers)	FAS	annual
9A	Enterprises with outstanding loan	SMEs with an outstanding loan or line of credit (%) Percentage of SME with outstanding loan or line of credit from a bank or other formal financial institution	WB Enterprise Surveys	3-5 years
9B	loan or line of credit at regulated	SME loan accounts (as a % of non-financial corporation borrowers) Number of SME loan accounts (as a % of non-financial corporation borrowers)	FAS	annual

	Category	Indicator	Source	Freq.
	institutions			
10	Digital payments to or from enterprises	SMEs that send or receive digital payments from an account (%) Percentage of SMEs that send or receive digital payments from an account	WB Enterprise Surveys	3-5 years
ACCESS INDICATORS: PHYSICAL POINTS OF SERVICE				
11A	Points of sale	Branches per 100,000 adults Number of branches per 100,000 adults	FAS	annual
11B		ATMs per 100,000 adults Number of ATMs per 100,000 adults	FAS	annual
11C		Agents of payment service providers per 100,000 adults Includes: agents of banks and other deposit-taking institutions, as well as specialized entities such as money transfer operators and e-money issuers	GPSS	annual
11D		Mobile agent outlets per 100,000 adults Number of mobile agent outlets per 100,000 adults	FAS	annual
11E		POS terminals per 100,000 adults Number of POS terminals per 100,000 adults	GPSS	annual
11F		Access to a mobile phone or internet at home (% age 15+) Percentage of adults with access to a mobile phone or device or internet access in the home	Gallup World Poll	triennial
12	Debit card ownership	Debit cards per 1,000 adults Number of debit cards per 1,000 adults	GPSS	annual
13	Enterprise points of service	SMEs that have a POS terminal (%) Percentage of SME's that have a point of sale (POS) terminal	WB Enterprise Surveys	3-5 years
14	Interoperability of Points of Service	Interoperability of ATM networks and interoperability of POS terminals (0-1) Takes the value 1 if most or all ATM networks (/POS terminals) are interconnected and 0 if they are not interconnected	GPSS	annual
QUALITY INDICATORS: FINANCIAL LITERACY AND CAPABILITY				
15	Financial Knowledge	Financial knowledge score: Arithmetic score which sums up correct responses to questions about basic financial concepts, such as: (A) Inflation, (B) Interest rate, (C) Compound interest, (D) Money illusion, (E) Risk diversification, (F) Main purpose of insurance.	WB Financial Capability Surveys	Periodic
16	Financial Behaviour	Use of savings for emergency funding: Percentage of adults that respond "savings" in response to the question: If you had an emergency that required [\$10, or 1/25 of GDPPC] urgently, where would you get the money? a) borrow from friends/ relative; b) work more; c) sell assets; d) savings; e) loan from savings club; f) loan from bank; g) would not be able to find it	Global Findex	triennial
QUALITY INDICATORS: MARKET CONDUCT AND CONSUMER PROTECTION				
17	Disclosure Requirements	Disclosure index combining existence of a variety of disclosure requirements: (1) Plain language requirement (e.g. understandable, prohibition of hidden clauses) (2) Local language requirement, (3) Prescribed standardized disclosure format, (4) Recourse rights and processes (5) total rate to be paid for a credit (basic costs plus commission rates, fees, insurance, taxes)	WB Global Consumer Protection Survey	annual
18	Dispute Resolution	Index reflecting the existence of formal internal and external dispute resolution mechanisms: (1) Internal dispute resolution mechanism indicator: law or regulation setting standards for complaints resolution and handling by financial institutions (including timeliness, accessibility, requirements to implement complaints handling procedures) (2) External dispute resolution mechanism indicator: System in place that allows a customer to seek affordable and efficient recourse with a third party (supervisory agency, a financial ombudsman or equivalent institution)	WB Global Consumer Protection Survey	annual
QUALITY INDICATORS: BARRIERS TO USE				
19	Credit Barriers	Percentage of SMEs required to provide collateral on their last bank	WB	3-5

	Category	Indicator	Source	Freq.
		loan	Enterprise Surveys	years
		Getting credit: the strength of credit reporting systems and the effectiveness of collateral and bankruptcy laws in facilitating lending.	WBG Doing Business	annual

Source: GPFI, 2015. *G20 Financial Inclusion Indicators, Global Standard-Setting Bodies and Financial Inclusion – The Evolving Landscape*. [online] Available at: www.gpfi.org [Accessed 5 February 2017].

Note, yellow colored indicators are indicators that were included in the index in 2016, under the Chinese chairmanship of the G20.

The first category of indicators measuring the use of financial services are 20 in numbers, of which 15 refer to the use of financial services by the population, and the other five relate to the use of financial services by enterprises. Indicators measuring the use of financial services by the population (accounts, loans, deposits, insurance policies issued etc) since 2016 increased with 5 new indicators which are considering the use of electronic payment services by the population: via mobile phone, Internet, debit cards, digital payment or receipt of income or government transfers into the account.

The second category of indicators consider the access to financial services, and there are nine of them. Specifically, they allow a complete view of physical access to financial services: banking agencies, ATMs, POS, cardholders, and also the interoperability of the remote access network. Six of the nine indicators are introduced in 2016, with regard to those measuring access to digital financial services: access to POS, debit cards, companies equipped with POS, physical points which allow making payments, agencies selling mobile phones or internet access.

The third category of indicators measures the quality of financial services, are six in number and are divided into three categories. First subcategory allows the analysis of financial education of the public, following financial literacy and financial behavior. The second subcategory contains two indicators on the relevance of Financial documents (plain language, easily understandable, prohibition of hidden clauses, use of the local language, the use of standardized documents, specifying therein the rights and obligations, if the total rate to be paid for credit is mentioned, including basic costs plus commissions, fees, insurance premiums and other fees) and how to resolve conflicts. The third subcategory aims at barriers in using financial services, especially credit, and refers only to enterprises: guarantees requested to SMEs or credit conditions.

5. Financial inclusion in Romania

To assess the level of financial inclusion in Romania I have used data from the Global Findex, a database managed by the World Bank, based on surveys in the adult population (over 15 years) and a series of information in the Financial Access Survey, database managed by the International Monetary Fund, but based on official statistics.

Table no. 2. Number of accounts of the adult population at financial institutions

Indicator	Bulgaria		Czech Rep		Euroland		Hungary		Moldova		Poland		Romania		USA	
	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
% of adults over 15 years old with account at a FI, of which	53	63	81	82	91	95	73	72	18	18	70	78	45	61	88	94
a women	55	63	81	79	89	94	73	72	17	19	68	73	41	57	84	95
men	50	63	81	85	93	96	72	72	19	16	72	83	49	65	92	92
b Income below 40%	40	50	75	79	90	92	68	71	9	12	62	71	32	46	81	87

	Income over 60%	62	72	85	84	91	96	76	73,4	24	21	76	83	53	71	93	98
c	over 25 years old	54	67	85	85	93	97	76	76	18	19	76	80	46	62	91	95
	youth (15-24 years old)	45	33	56	65	77	80	51	51	17	12	48	64	37	55	76	88
d	With primary education	26	32	..	..	..	..	46	45	4	2	..	..	27	34	..	..
	Secondary education or higher	68	77	..	..	..	..	84	84	22	22	..	..	51	72	..	..
e	Rural areas	45	54	79	80	89	95	70	71	15	15	69	75	37	56	87	93

Source: The World Bank, 2014. *Global Findex 2014*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].
The World Bank, 2011. *Global Findex 2011*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].

Romania has a disappointing performance in respect of persons who claim to have an account at a financial institution (Table no. 2), only 61% of adults answered yes to this question. Thus, our country ranks last in the European Union, 2 percent below the indicator registered in Bulgaria and at a distance of 34% compared to the EU average. It can also be noted that men who have a bank account are more numerous than women, also those who have higher incomes have a bank account at a higher proportion than those with low incomes. Likewise, the owners with bank account are more frequent among adults than young people and bank account holders increase with the level of education. Is notable also the increase by about 33% of bank account holders between 2011 reporting (first Global Findex) and 2014 (second Global Findex). In rural areas the account holders in 2014 represented 54%, more with about 50%, compared with the previous value.

Call for financial services (Table no. 3) indicates the following situation:

- in the year before the latest Global Findex, 2014 1 of 8 Romanian adults act as the borrower of a financial institution, the value below that of the US, France or Germany, but around values in the Czech Republic and Bulgaria and higher than in Hungary. Initially men borrowers were more often than women borrowers in the last reporting both for men and women, 12% of them (one of eight) declare themselves debtors at a financial institution;

- saving is an operation much rarer for the Romanians. Thus, in countries like France, Germany, the US, more than half of the population saves at a financial institution, in Romania, the process is currently at about 13% of the adult population, a value that is below the level of all other former socialist states. As with other indicators, the process is significantly more frequent in men than women and among adults than youth;

- the situation is repeated also with regard to the "high" frequency of use of the account (at least three times a month). Thus, in Romania, the indicator registered a value of 13%, below the range of 60-75% in financially advanced countries, but at the level of Bulgaria and Hungary. To this indicator to observe a value of 15% for the 'young people who use the account more than 3 times per month';

- in the category of digital payments for Romania amounts rise up to levels of 40-50%, but unfortunately, they are half of the values registered in the US and Western Europe and a few percentage points below that of the former socialist EU countries;

- broken down by categories of digital payments, rankings do not change. Thus, Romanians use for payments, mainly, debit cards, receive money in their accounts to some extent the Internet, when the mobile phone is rarely used for payments. Note the relatively high percentage of young people, over national values, who use the Internet or the mobile phone for payments;

Table no. 3. The degree of coverage of financial inclusion

Indicator	Year	Bulgaria	Czech R.	France	Germany	Poland	Hungary	Romania	Moldova	USA
% adults over 15 years old who have borrowed in the las year from a FI, of which										
total, of which	2011	8	9	19	13	10	9	8	6	20
	2014	13	13	15	19	19	9	12	7	23
women	2011	7	9	17	11	8	10	7	7	18
	2014	14	13	15	16	16	9	12	6	21
men	2011	8	10	20	14	12	8	10	6	22
	2014	12	13	16	22	22	9	12	7	26
% adults of over 15 years old who save at an FI										
total, of which	2011	5	35	50	56	18	17	9	4	50
	2014	14	38	52	58	21	19	13	7	54
women	2011	5	33	46	55	16	17	9	3	48
	2014	13	36	46	58	19	18	11	7	53
men	2011	5	38	54	57	20	18	9	4	53
	2014	16	39	58	58	22	21	16	6	55
adults	2011	4	39	50	54	17	17	9	3	51
	2014	16	41	50	56	22	21	14	7	54
youth	2011	7	28	51	63	21	19	8	4	50
	2014	10	31	58	65	19	15	11	7	54
% adults over 15 years old who frequwntly use the account										
total, of which	2014	11	38	61	74	42	12	13	3	70
women	2014	11	34	57	73	41	12	11	2	70
men	2014	12	42	65	76	44	12	15	4	71
adults	2014	12	37	63	76	41	12	11	4	74
youth	2014	10	40	55	72	44	14	16	2	62
% adults over 15 years old who make or receive digital payments										
total, of which	2014	52	80	93	96	65	67	43	15	92
women	2014	51	77	91	96	60	65	39	16	94
men	2014	52	83	94	95	70	69	48	14	90
adults	2014	52	81	96	97	62	67	40	16	93
youth	2014	51	79	82	93	71	66	50	13	90
% adults over 15 years old who make payments using a debit card										
total, of which	2014	35	52	76	79	40	47	24	7	67
women	2014	33	51	72	81	36	46	21	7	68
men	2014	36	54	80	78	44	48	28	7	66
adults	2014	34	50	79	80	35	45	22	7	65
youth	2014	37	57	67	79	48	52	31	7	73
% adults over 15 years old who make payments using the mobile phone										
total, of which	2014	2	14	12	13	6	10	3	0	32
women	2014	2	15	15	14	8	11	4	0	32
Men	2014	2	13	9	11	3	9	1	0	31
adults	2014	2	12	11	9	3	9	2	0	25
youth	2014	2	18	15	25	11	13	5	0	47
% adults over 15 years old who make payment using the internet										
total, of which	2014	16	46	44	56	43	22	12	10	65
women	2014	14	44	39	50	39	21	11	10	61
men	2014	19	48	51	63	47	24	12	10	68
adults	2014	12	38	45	52	34	20	7	7	59
youth	2014	29	62	45	70	60	28	21	14	77
% adults over 15 years old who use savings as main source in case of emergencies										
total, of which	2014	17	43	48	56	28	20	16	10	40
women	2014	14	38	47	56	24	19	11	9	38
men	2014	21	47	50	56	33	22	21	11	42
adults	2014	20	50	53	57	31	24	18	11	44
youth	2014	10	28	36	52	23	10	10	8	30
% adults over 15 years old who receive income or transfers in their accounts										
total, of which	2014	39	59	56	52	41	43	29	12	57
women	2014	40	57	50	52	35	43	24	13	58

Indicator	Year	Bulgaria	Czech R.	France	Germany	Poland	Hungary	Romania	Moldova	USA
men	2014	38	61	62	53	47	44	34	10	55
adults	2014	39	58	54	50	37	41	26	13	57
youth	2014	38	61	61	62	47	50	35	10	57

Source: The World Bank, 2014. *Global Findex 2014*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].

The World Bank, 2011. *Global Findex 2011*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].

- The Romanians also used in a small percentage savings to cover emergency situations, perhaps turning to alternatives: Loans from friends / relatives, work more, sales of goods, loans from financial institutions.

Table no. 4. Dynamics of accessibility of financial services

Country	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Number of ATMs to 1.000 km²												
Bulgaria	16	21	33	41	48	52	53	55	54	54	52	67
Czech Republic	36	39	42	43	44	46	48	51	53	57	58	59
France	80	87	87	95	97	100	103	106	107	107	107	106
Germany	NA	NA	NA	217	223	228	237	241	237	237	249	246
Hungary	37	39	43	48	52	52	53	54	53	53	54	53
Moldova	7	9	11	14	18	21	23	26	28	31	33	30
Poland	26	29	32	38	45	51	54	57	59	62	67	72
Romania	14	19	26	32	40	42	44	48	48	47	48	50
United States	42	43	43	45	44	46	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Number of ATMs to 1.000.000 adults												
Bulgaria	26	34	54	68	80	88	91	94	93	94	91	118
Czech Republic	32	35	38	38	38	40	42	44	46	49	50	51
France	86	93	92	100	102	104	106	109	109	109	108	107
Germany	NA	NA	NA	107	110	112	117	119	118	116	123	121
Hungary	39	41	45	50	54	56	57	58	56	57	58	57
Moldova	8	11	13	15	20	23	26	29	31	34	36	32
Poland	25	27	31	36	43	49	51	54	56	58	63	69
Romania	18	24	34	42	53	57	59	65	65	64	65	69
United States	165	168	166	173	167	173	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Banking agencies to 1.000 km²												
Bulgaria	52	52	51	53	55	55	54	35	36	35	35	34
Czech Republic	24	24	25	25	26	26	26	27	28	28	28	27
France	20	21	43	43	43	40	40	40	38	38	38	37
Germany	43	41	34	33	33	32	32	32	28	30	29	29
Hungary	13	14	15	16	17	17	16	15	15	14	14	14
Moldova	6	7	7	8	10	9	9	10	10	11	11	9
Poland	28	28	29	31	34	35	34	34	36	35	35	33
Romania	NA	NA	NA	NA	28	27	26	26	24	23	22	21
United States	8	8	9	9	9	10	10	10	10	9	9	9
Banking agencies to 100.000 adults												
Bulgaria	84	85	83	88	92	92	92	60	61	61	60	60
Czech Republic	21	21	22	22	23	23	23	23	24	24	24	24
France	22	22	46	45	45	42	42	41	39	39	38	38
Germany	21	20	17	16	16	16	16	16	14	15	15	14
Hungary	14	15	16	17	18	18	17	16	16	15	16	15
Moldova	7	8	8	9	11	10	10	11	11	12	12	10
Poland	27	27	28	30	33	33	32	32	34	33	33	31
Romania	NA	NA	NA	NA	37	36	35	35	33	32	31	29
United States	33	33	34	35	35	36	35	35	35	33	32	33

Source: International Monetary Fund, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Available at: <http://data.imf.org> [Accessed 5 February 2017].

Availability of financial services can be analyzed also through the physical locations where their performance takes place and which are reduced to classical banks counters (branches, agencies, workstations) and ATMs, increasingly sophisticated, turned into real virtual counters, served by virtual personnel, or where the consumer usually provides his own financial services by himself. Romania has made significant progress in increasing the number of ATMs and physical bank agencies, but are at an important distance related to the founding countries of the EU (Table no. 4). Let us note that at some indicators Romania has better indicator values than former communist EU states (for example, has more bank agencies to 1000 square kilometers or to 100,000 inhabitants, compared to Hungary).

Table no. 5. Dynamics of using financial services

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Number of loans from commercial banks for the population to 1.000 adults												
Hungary	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	638	542	505	464
Moldova	8	20	32	52	58	40	35	35	39	42	46	45
Poland	NA	NA	NA	NA	406	416	421	472	452	448	453	450
Romania	NA	NA	NA	NA	239	237	231	224	226	217	208	210
USA	325	NA	NA	331	NA	NA	314	NA	NA	305	NA	NA
Number of commercial bank loan accounts for SMEs (thousand)												
Hungary	NA	NA	NA	NA	159	153	161	167	164	192	197	186
Poland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	631	745	845	918
Romania	NA	NA	NA	NA	225	197	185	184	183	176	186	193
Insurances issued (million)												
Hungary	14,06	12,20	12,67	12,72	12,71	12,46	12,22	12,04	11,75	11,76	11,99	12,68
Moldova	NA	NA	1,33	2,01	1,19	0,75	0,70	0,74	0,75	0,85	0,75	0,75
Poland	52,71	54,85	65,15	70,28	72,52	58,84	61,50	60,61	58,62	59,04	61,83	63,37
Romania	9,03	11,63	14,01	14,99	14,82	16,31	13,00	15,36	16,33	16,17	15,26	14,67

Source: International Monetary Fund, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Available at: <http://data.imf.org> [Accessed 5 February 2017].

From Table no. 5 we can note that also in respect to the actual use of services Romania is below values recorded in other former socialist countries. Thus the number of loans per 1,000 adults indicator has a value of about 40% from the values in Poland and Hungary, and regarding the number of loans for SMEs, banks in Romania granted less than one quarter of bank loans in Polish for this destination. The situation repeats itself in the case of insurance policies issued by companies in the field.

6. Conclusions

The term of financial inclusion can range from "access and use of services provided in a responsible and sustainable manner" to "providing affordable financial services for disadvantaged and low-income segments of society." The concept of financial inclusion has been in recent years the attention of some forums which aim to debate the world financial situation. First of all we must mention G20 efforts towards recognizing the crucial role of financial inclusion in the fight against poverty. In recent years the issue of financial inclusion was extended also towards categories as: availability and quality of digital financial services and consumer protection in the financial sector. The issue of financial inclusion was based on answers to questions such as: why some people or some enterprises have no access to financial services or call to them rarely and very rarely. The answers could be: low income, lack of financial intermediaries or services of financial intermediaries that are not adjusted to demand. There is a link between, on the one hand, economic development and increasing living standards and, on the other hand, financial inclusion. G20, through the Global Partnership for Financial Inclusion believes that financial inclusion must be measured in three dimensions: (i) the use of

financial services, (ii) access to financial services and (iii) quality of products and of the provision of such services. Regarding financial inclusion in Romania, our country has a disappointing performance, people who say that they access financial services are relatively low and makes our country rank as last in the European Union.

References

1. Chakrabarty, K.C., 2012. Financial Inclusion – Issues in Measurement & Analysis. *IFC Bulletin*, 38.
2. Global Partnership for Financial Inclusion, 2016. *G20 Financial Inclusion Indicators*. [online] Available at: <http://www.gpfi.org> [Accessed 5 February 2017].
3. GPFI, 2015. *G20 Financial Inclusion Indicators, Global Standard-Setting Bodies and Financial Inclusion – The Evolving Landscape*. [online] Available at: www.gpfi.org [Accessed 5 February 2017].
4. International Monetary Fund, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Available at: <http://data.imf.org> [Accessed 5 February 2017].
5. NBR, 2016. *NBR Financial Stability Report*. [online] Available at: www.bnr.ro [Accessed 5 February 2017].
6. Sahay, R., Cihak, M., Ndiaye, P., Barajas, A., Mitra, S., Kyobe, A., Mooi, Y.N. and Yousefi, S.R., 2015. Financial Inclusion: Can It Meet Multiple Macroeconomic Goals? *IMF Staff Discussion Note*, 15/17, pp.1-33.
7. The World Bank, 2017. *Financial Inclusion, Overview, Context*. [online] Available at: <http://www.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].
8. The World Bank, 2012. *Financial Inclusion Strategies Reference Framework*. [online] Available at: [ww.worldbank.org](http://www.worldbank.org) [Accessed 5 February 2017].
9. The World Bank, 2014. *Global Findex 2014*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].
10. The World Bank, 2011. *Global Findex 2011*. [online] Available at: <http://datatopics.worldbank.org> [Accessed 5 February 2017].

INCLUZIUNEA FINANCIAR

Prof. univ. dr. Marius GUST

Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, România

Email: mariusgust@yahoo.com

Rezumat: Dezvoltarea economică a unei țări, dar și nivelul de trai al locuitorilor acesteia, pot fi analizate și prin intermediul serviciilor financiare destinate operatorilor economici. De mai bine de cinci ani, accesibilitatea serviciilor financiare este inclusă într-o categorie mai largă, numită incluziune financiară și care, în sens foarte larg, ar însemna accesul la utilizarea serviciilor financiare de către gospodăriile și firmele (cont curent, de depozit, credite, investiții, asigurări etc). Relevanța incluziunii financiare pentru dezvoltarea economică a unei țări sau, inversul acesteia, subdezvoltarea unei țări, a făcut ca organizații importante, precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Reglementelor Internaționale sau foruri supra-naționale, precum G20 sau simple inițiative private, dar cu vizibilitate internațională, să aibă permanent în vedere acest concept și să își propună ținte în acest sens. Mai trebuie remarcat și valența evolutivă a conceptului. Astfel, de la un înțeles inițial, de bază, măsurat doar prin câțiva indicatori, s-a ajuns, în prezent, la un concept foarte complex, măsurabil printr-un număr mare de indicatori, care permite evaluări multilaterale ale acestuia (accesul la serviciile financiare, utilizarea lor, dar și calitatea acestora). În sfârșit, este important să urmărim și nivelul incluziunii financiare în România și evoluția acestuia.

Cuvinte-cheie: incluziune financiară, dezvoltare economică, România.

Clasificare JEL: G20, O10.

1. Introducere. Conceptul de incluziune financiară

La modul cel mai general, incluziunea financiară înseamnă accesul la servicii financiare al populației și firmelor, dar și gradul de utilizare a acestora de către categoriile respective (GPFI, 2016).

O opinie mai evoluată referitoare la incluziunea financiară este ”procesul de asigurare a accesului la produse financiare adecvate și servicii necesare de către toți membrii societății, în general, și grupurile vulnerabile, în special, la un cost accesibil, într-un mod corect și transparent, prin actori instituționali de masă” (Chakrabarty, 2012). O opinie asemănătoare are și BNR. Astfel, în Raportul asupra stabilității financiare 2016, incluziunea financiară este definită ca fiind ”nivelul de acces la servicii financiare (de plăți, asigurare, creditare și de economisire, investiții) de către toate segmentele sectorului populației și companiilor, în condiții de costuri rezonabile. În sens mai larg, incluziunea financiară se referă nu doar la accesarea de servicii financiare, ci și la calitatea acestora” (BNR, 2016). Banca Mondială, care publică un raport însoțit de o serie de indicatori (raportul are deja două ediții, primul în 2011 și, cea de-a doua, în 2014) asupra incluziunii financiare, consideră că incluziunea financiară ”înseamnă că persoanele și întreprinderile au acces facil și la prețuri rezonabile la produse și servicii financiare care răspund nevoilor lor - tranzacții, plăți, economii, credit și de asigurare - livrate într-un mod responsabil și durabil” (The World Bank, 2017). De asemenea, Fondul Monetar Internațional, care, de asemenea, publică un raport, intitulat Financial Access Survey, care are deja șase ediții, ultima din 2016, consideră că incluziunea financiară reprezintă ”accesul și utilizarea serviciilor financiare oficiale/formale” (Sahay et al., 2015).

În concluzie, observăm că termenul de incluziune financiară poate varia de la ”accesul și utilizarea serviciilor furnizate în mod responsabil și durabil” la ”furnizarea de servicii financiare la costuri accesibile pentru segmentele dezavantajate, cu venituri mici ale societății”.

2. Studiul literaturii de specialitate

Conceptul de incluziune financiară a fost, în ultimii ani, în atenția unor foruri care își propun să dezbate situația financiară a lumii. În primul rând, trebuie menționate eforturile G20 (format din miniștri de finanțe și guvernatori ai băncilor centrale din cele opt

economii dezvoltate, G7+1, cele mai mari 11 economii emergente, U.E., reprezentanții Bncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional) în direcția recunoașterii rolului esențial al incluziunii financiare, considerând că aceasta este elementul-cheie care permite lupta împotriva sărăciei.

Astfel, liderii G20, reuniți în Summitul de la Pittsburgh, în noiembrie 2009, s-au angajat să îmbunătățească accesul la servicii financiare pentru săraci și au creat pentru aceasta un Grup de Experți în Incluziune Financiară (FIEG), care să analizeze extinderea accesului la finanțare pentru gospodăriile IMM-uri. FIEG a dezvoltat o serie de noi principii ale incluziunii financiare, plecând de la experiențele și lecțiile învățate de la factorii de decizie politic din întreaga lume. Aceste principii au fost aprobate la Summitul de la Toronto al G20, din iunie 2010 (Banca Mondială, 2012).

Liderii financiar ai lumii, reuniți în cadrul G20, au convenit, la Summit-ul de la Cannes, din 2011, asupra Parteneriatului Global pentru Incluziunea Financiară (GPFİ), pentru a sprijini la nivel mondial și național incluziunea financiară; ulterior, s-a aprobat, la Summit-ul G20 de la Los Cabos 2012, un set de indicatori - pregătiți de către GPFİ - prin care să fie evaluat incluziunea financiară. În anul următor, sub președinția rusă a G20, GPFİ a dezvoltat un set mai cuprinzător de indicatori ai incluziunii financiare, care includea indicatori privind educația financiară, dar și calitatea asigurării accesului financiar și care a fost aprobat la Summit de la St. Petersburg din 2013 a G20. Sub președinția turcă a G20, în 2015, reperele incluziunii financiare au vizat: incluziunea financiară pentru tineret, accesul la finanțare al IMM-urilor, creșterea rolului sectorului privat în incluziunea financiară. Sub președinția chineză a G20, din 2016, membrii acestui for și partenerii lor din GPFİ au propus noi indicatori pentru a măsura și gradul de utilizare a serviciilor financiare, dar, în special, au stabilit noi obiective în ceea ce privește disponibilitatea și calitatea serviciilor financiare digitale, precum și protecția consumatorului în domeniul financiar (Sahay et al., 2015).

La nivel european, problematica incluziunii financiare are un caracter dihotomic, pentru că membrii U.E. din vestul Europei au un acces ridicat la servicii financiare, pe când noii membri, cei din est, au un acces mult mai modest. Cu toate acestea, și la nivelul Comisiei U.E. și a Parlamentului European există inițiative pentru creșterea incluziunii financiare, în acest sens fiind adoptat o directivă care să lărgescă accesul la conturi de plăți cu servicii de bază (Directiva UE 2014/92 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 2014 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază). Mai trebuie menționat că, plecând de la această directivă, Autoritatea Bancară Europeană a adoptat un ghid, care enumeră serviciile financiare de bază în Uniunea Europeană.

În România, încă se lucrează la transpunerea în legislația națională a directivei anterior menționate, existând, în acest sens, o inițiativă a Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorului, încă neadoptată. Mai trebuie adăugat că Banca Națională a României a introdus, la sfârșitul anului 2015, ca obiectiv intermediar al politicii monetare de asigurare a stabilității financiare, creșterea gradului de incluziune financiară (BNR, 2016).

3. Semnificații ale incluziunii financiare

Accesul la un cont de tranzacție este un prim pas spre incluziunea financiară mai largă, deoarece permite oamenilor să stocheze bani, să trimită și să primească bani. Un cont de tranzacție poate, de asemenea, servi ca o poartă de acces la alte servicii financiare, motiv pentru care accesul la un cont de tranzacție pentru oamenii din întreaga lume este punctul central al inițiativei "Accesul Financiar Universal 2020", promovată de Grupul Bncii Mondiale. Explicația acestei inițiative este aceea că accesul la servicii financiare facilitează viața de zi cu zi, ajută familiile și întreprinderile, permite planificarea obiectivelor pe termen lung și acoperirea unor situații de urgență neprevăzute. De

asemenea, o incluziune financiară mai largă permite oamenilor să utilizeze serviciile financiare, cum ar fi cele de credit și de asigurare, pentru a iniția sau extinde afacerile, să investească în educație sau să nu tate, să gestioneze mai bine riscul, să absoarbă mai bine ocurile financiare și să își îmbunătățească viața, calitatea generală a acesteia.

Problematika incluziunii financiare a pornit de la răspunsurile la întrebări, precum: de ce unii oameni sau unele întreprinderi nu au acces la serviciile financiare sau apelează la acestea rar și foarte rar. Răspunsurile sunt: venituri mici, lipsa unor intermediari financiari sau servicii ale intermediarilor financiari, care nu sunt adaptate cererii.

Deși sunt numeroase studiile legate de incluziunea financiară, din acestea nu rezultă o legătură directă: incluziune financiară – dezvoltare economică – creșterea nivelului de trai. Dar, cu siguranță, există o legătură între, pe de o parte, dezvoltarea economică și creșterea nivelului de trai și, pe de altă parte, incluziunea financiară. Cu cât economia este mai dezvoltată, cu cât nivelul de trai al populației este mai ridicat, cu atât populația și întreprinderile vor cere mai multe servicii financiare. Este posibil ca o creștere a gradului de bancarizare a populației, dar și al întreprinderilor, să contribuie și la plusuri de PIB, dar dacă veniturile oamenilor și firmelor nu sunt suficiente pentru a consuma o parte din ele pentru servicii financiare, acestea nu vor face altceva decât să le evite.

În timp, statisticile indică faptul că s-au înregistrat progrese în ceea ce privește incluziunea financiară, dar rămân provocări semnificative.

Astfel, anumite grupuri sunt mai excluse financiar decât altele: femeile, săracii din mediul rural, precum și alte grupuri izolate, care accesează greu serviciile financiare. De asemenea, accesul la produsele financiare este relativ dificil pentru cele mai multe dintre firmele mici. După cum este o mare discrepanță între țările dezvoltate și cele în dezvoltare în ceea ce privește incluziunea financiară.

Țările care au obținut cele mai mari progrese spre incluziunea financiară au pus în aplicare politici care să permită și să încurajeze concurența, care să permită băncilor și celorlalte întreprinderi financiare non-bancare să inoveze și să extindă accesul la serviciile financiare. Cu toate acestea, crearea acestui spațiu inovator și competitiv trebuie să fie însoțită de măsuri și de reglementări de protecție a consumatorilor pentru a se asigura furnizarea responsabilă a serviciilor financiare.

De asemenea, trebuie menționat că tehnologia digitală, materializată și în domeniul financiar ("FinTech", în limbajul Bncii Mondiale, a G20 sau a Parteneriatului Global pentru Incluziunea Financiară), în special, răspândirea globală a telefoanelor mobile, a facilitat extinderea accesului la servicii financiare, la costuri și riscuri reduse, și pentru populațiile din zone greu accesibile, dar și întreprinderilor mici. FinTech face mai ușor, decât oricând înainte, procesul de deschidere a unui cont și digitizarea plăților. Serviciile financiare bazate pe telefonie mobilă permit un acces convenabil la acestea chiar și în zonele îndepărtate, iar o mai mare disponibilitate a datelor despre clienți permite furnizorilor să proiecteze produse financiare digitale, care se potrivesc mai bine nevoile indivizilor nebancași.

4. Indicatori de măsurare a incluziunii financiare

G20, prin intermediul Parteneriatului Global pentru Incluziunea Financiară, consideră că incluziunea financiară trebuie măsurată în trei dimensiuni: (i) utilizarea serviciilor financiare, (ii) accesul la serviciile financiare și (iii) calitatea produselor și a furnizării de astfel de servicii. De menționat că indicatorii sunt permanent ajustați, adugându-se alții noi, pentru că și conceptul de incluziune financiară a cunoscut permanente evoluții. În ceea ce privește sursele de date pentru indicatorii prin care se măsoară incluziunea financiară, acestea sunt: baza de date Global Findex a Bncii Mondiale, IMF Financial Access Survey, Gallup World Poll, World Bank Enterprise

Surveys, OECD National Financial Literacy and Financial Inclusion Surveys, OECD Financing SMEs and Entrepreneurs Scoreboard, World Bank Doing Business, World Bank Global Survey on Consumer Protection and Financial Literacy, World Bank Financial Capability Surveys, and World Bank Global Payments Systems Survey (GPFI, 2017).

În Tabelul nr. 1 sunt prezentați indicatorii prin care G20 consideră că trebuie m surat incluziunea financiar .

Tabelul nr. 1. Indicatorii pe care G20 consideră că ar putea fi m surat incluziunea financiar

Cod	Categorie	Indicator	Surs	Timp
Indicatori de utilizare. Adulți				
1A	Adulți cu cont bancar	Procentul adulților peste 15 ani care declară că au ei însși sau împreună cu altcineva un cont la o instituție financiară sau instituție emitentă de monedă electronică	Global Findex	3 ani
1B	Număr de conturi	Conturi de depozit la 1000 de adulți	FAS	anual
1C		Conturi de monedă electronică la 1000 de adulți	GPSS	anual
1D		Număr de tranzacții electronice la 100,000 adulți	FAS	anual
2A	Adulți cu credite la instituții oficiale	Procentul adulților (peste 15 ani) care au cel puțin un împrumut încă nerambursat, obținut de la bănci sau instituții oficiale	Global Findex	3 ani
2B		Credite încă nerambursate la 1000 adulți	FAS	anual
3C	Adulți cu credite la instituții oficiale	Deținătorii de polițe de asigurare la 1000 de adulți (separat polițe de viață și non-viață)	FAS	anual
4	Tranzacții fără numerar	Operațiuni fără numerar la 1000 de adulți. Se includ: numărul de cecuri, transferuri de credit, debite directe, tranzacții de plată prin card (carduri de debit, carduri de credit) și plăți prin intermediul instrumentelor de e-money (pe bază de card de e-money, instrumente, bazate pe e-money și plăți on-line cu e-money)	GPSS	anual
5	Adulți care utilizează plățile digitale	*Plățile digitale efectuate sau primite (%15+). Procentul adulților care au folosit un cont (la o bancă sau o altă instituție financiară oficială sau instituție emitentă de monedă electronică) pentru a face sau a primi o plată financiară digitală. Include: folosirea internetului pentru a plăti facturile sau de a face achiziții online; utilizarea telefonului pentru a plăti facturile, a face achiziții, sau pentru a trimite sau primi bani dintr-un cont; utilizarea unui card de debit sau de credit pentru a face o plată directă dintr-un cont; trimiterea sau primirea de remitențe în / dintr-un cont; primirea salariilor, plăți de la guvern sau plăți agricole într-un cont; plata taxelor școlare sau a utilităților dintr-un cont	Global Findex	3 ani
5A	Plăți utilizând telefonul mobil	*<Sub-indicatorul> Plăți efectuate utilizând telefonul mobil (% +15 ani): Procentul adulților care cu ajutorul unui telefon mobil au plătit facturile, au făcut achiziții, au trimis/primit bani dintr-un cont (la o bancă sau o altă instituție financiară oficială sau instituție emitentă de monedă electronică)	Global Findex	3 ani
5B	Plăți utilizând telefonul mobil	*<Sub-indicatorul> Plăți utilizând internetul (% +15 ani): Procentul adulților care utilizează internetul pentru a plăti facturile, a face cumpărături sau a trimite bani online	Global Findex	3 ani
5C	Plăți utilizând telefonul mobil	*<Sub-indicatorul> plată folosind un card de debit (% +15 ani): Procentul adulților care utilizează un card de debit/credit pentru a face direct o plată dintr-un cont (la o bancă sau o altă instituție financiară oficială)	Global Findex	3 ani
5D	Plăți în cont	*<Sub-indicatorul> Primirea de salarii sau transferuri guvernamentale în cont (% +15 ani): Procentul adulților care primesc salarii sau plăți de la guvern transferuri într-un cont (la o bancă sau o altă instituție financiară oficială sau instituție emitentă de monedă electronică)	Global Findex	3 ani
6	Frecvență	frecvență utilizării contului (%+15 ani): Procentul adulților care	Global	3 ani

Cod	Categorie	Indicator	Surs	Timp
	utilizării contului	utilizează frecvent contul. Prin "frecvență înaltă" se înțelege folosirea de 3 sau mai multe ori într-o lună obișnuită a contului personal la o bancă sau altă instituție financiară oficială pentru retragerii de bani, cumpărături, plăți electronice, trageri de cecuri sau orice alt tip de plată, fie din contul proprietarului sau a unei părți terțe.	Findex	
7	Înclinația spre economisire	Economii la o instituție financiară (%+15 ani): Procentul adulților care a economisit de la o bancă sau altă instituție financiară oficială în anul trecut	Global Findex	3 ani
Indicatori de utilizare: Întreprinderi				
8A	Întreprinderi bancarizate	IMM-uri cu cont la o instituție financiară oficială (%): Procentul IMM-urilor cu cont la o bancă sau la o instituție financiară oficială	WB Enterprise Surveys	3-5 ani
8B		conturi de depozit ale IMM-urilor: Numărul de conturi de depozit pentru IMM-uri (ca % din debitorii corporației non-financiare)	FAS	anual
9A	Întreprinderi cu credite sau linii de credit înc nerambursate	IMM-uri cu un împrumut sau linii de credit înc nerambursate: Procentul de IMM-uri cu împrumut restante sau linii de credit înc nerambursate la o bancă sau altă instituție financiară oficială	WB Enterprise Surveys	3-5 ani
9B		conturilor de împrumut pentru IMM-uri: Numărul de conturi de împrumut pentru IMM-uri (ca % din debitorii corporației non-financiare)	FAS	anual
10	Plăți digitale primite sau făcute de întreprinderi	IMM-uri care primesc sau efectuează plăți digitale dintr-un cont: Procentul IMM-uri care primesc sau efectuează plăți digitale de la un cont	WB Enterprise Surveys	3-5 ani
Indicatori de acces: puncte fizice de prestare a serviciilor financiare				
11A	Puncte fizice de prestare a serviciilor	Agenții la 100000 adulți: Numărul agențiilor la 100.000 adulți	FAS	anual
11B		ATM-uri la 100000 adulți: Numărul ATM-urilor la 100.000 adulți	FAS	anual
11C		*Agenții ale furnizorilor de servicii de plăți la 100.000 de adulți, incluzându-se agenții ale băncilor și ale altor instituții de atragere a depozitelor, precum și entități specializate, cum ar fi operatorii de transferuri de bani și emitenții de monedă electronică	GPSS	anual
11D		*Puncte de vânzare de telefonie mobilă la 100.000 de adulți: Numărul de puncte de vânzare ale agenților de telefonie mobilă la 100.000 de adulți	FAS	anual
11E		*POS-uri la 100000 adulți: Numărul POS-urilor la 100.000 adulți	GPSS	anual
11F		*Accesul la un telefon mobil sau la internet de la domiciliu (%+15 ani): Procentul adulților cu acces la un telefon mobil sau un alt dispozitiv sau care au acces la internet acasă	Gallup World Poll	3 ani
12	Deținători de carduri	*Carduri de debit la 1000 adulți: Numărul cardurilor de debit la 1000 adulți	GPSS	anual
13	Întreprinderi cu puncte de servicii financiare	*IMM-uri care au instalat un terminal POS: Procentul IMM-urilor care au instalat un terminal POS	WB Enterprise Surveys	3-5 ani
14	Interoperabilitatea punctelor de servicii financiare	Interoperabilitatea rețelelor ATM și a terminalelor POS (indicatorul ia valoarea 1 în cazul în care toate rețelele de ATM-uri POS sunt interconectate și 0 în cazul în care acestea nu sunt interconectate)	GPSS	anual
Indicatori de calitate: educația și experiența financiară				
15	Cunoștințele financiare	Scorul cunoștințelor financiare: Suma punctajelor care rezumă răspunsurile corecte la întrebări cu privire la conceptele financiare de bază, cum ar fi: (A) Inflația, (B) Rata dobânzii, (C) Dobânda compusă, (D) iluzia monetară, (E) Diversificarea riscurilor, (F) Scopul principal al asigurărilor.	WB Financial Capability Surveys and	Periodic

Cod	Categorie	Indicator	Surs	Timp
			OECD National Financial Literacy and Inclusion Surveys	
16	Comportamentul financiar	Utilizarea de economiilor pentru finanțarea de urgență: Procentul de adulți care dau răspunsul "economii" la întrebarea: "Dacă ați avut un eveniment neprevăzut și urgent de 10 \$ sau 1/25 din PIB pe locuitor, de unde ați obține banii? a) împrumuturi de la prieteni / rude; b) muncă mai mult; c) vânzări de bunuri; d) economii; e) împrumut de la CAR/cooperativ de credit; f) împrumut de la bancă; g) nu a putea să împrumut".	Global Findex	3 ani
Indicatori de calitate: conduita pieței și protecția consumatorilor				
17	Relevanța cerințelor	Indicele de relevanță: combină existența unei varietăți de cerințe de relevanță: (1) Cerința limbaj simplu (de exemplu, ușor de înțeles, interzicerea clauzelor ascunse) (2) Cerințe de limbă locală, (3) Sunt prevăzute formate standardizate, (4) Recursul la drepturi și procese (5) rata totală care trebuie plătită pentru un credit (incluzând costurile de bază plus comisioane procentuale, onorarii, asigurare, taxe)	WB Global Consumer Protection Survey	Anual
18	Soluționarea disputelor	Un indice care să reflecte existența unor mecanisme oficiale, interne și externe de soluționare a litigiilor: (1) mecanism intern/ghid de soluționare a litigiilor: o lege sau reguli standard reglementate pentru tratarea și soluționare a plângerilor lor de către instituțiile financiare (incluzând de la graficul, accesibilitatea, oportunitatea și până la procedurile de tratare a plângerilor) (2) mecanism extern de soluționare a litigiilor: un sistem care permite unui client să caute, la prețuri accesibile, rezolvarea eficientă a plângerii la un terț (agenție de supraveghere, un mediator financiar sau instituții echivalente)	WB Global Consumer Protection Survey	Anual
Indicatori de calitate: bariere în utilizare				
19	Bariere/Frâne ale creditului	Procent de IMM-uri cărora li s-a cerut să ofere garanții la ultimul lor credit bancar	WB Enterprise Surveys and OECD SME Scoreboard	3-5 ani
		Obținerea creditului: condițiile de creditare, eficiența garanțiilor și legislația falimentului	WBG Doing Business	Anual

Sursa: GPMI, 2015. *G20 Financial Inclusion Indicators, Global Standard-Setting Bodies and Financial Inclusion – The Evolving Landscape*. [online] Disponibil la: www.gpmi.org [Accesat 5 februarie 2017].

Not : Indicatorii marcați cu * reprezintă indicatori care au fost introduși în index în anul 2016, sub președinția chineză a G20.

Prima categorie de indicatori, cei care măsoară utilizarea serviciilor financiare, sunt în număr de 20, dintre care 15 se referă la utilizarea serviciilor financiare de către populație, iar ceilalți cinci se referă la utilizarea serviciilor financiare de către întreprinderi. Indicatorii care măsoară utilizarea serviciilor financiare de către populație (conturi, credite, depozite, polițe de asigurare emise etc.), începând cu anul 2016, au crescut cu 5 noi indicatori, care au în vedere utilizarea de către populație a serviciilor electronice de plăți:

prin intermediul telefonului mobil, a internetului, a cardurilor de debit, a plăților digitale sau primirea de venituri sau transferuri guvernamentale în cont.

A doua categorie de indicatori are în vedere accesul la serviciile financiare și sunt în număr de nouă. Concret, ei permit o vedere completă asupra punctelor fizice de acces la serviciile financiare: agenții bancare, ATM-uri, POS, deținători de carduri, dar și interoperabilitatea rețelei de acces la distanță. Dintre cei nouă indicatori sunt introdusi în 2016, fiind vorba de cei care măsoară accesul la servicii financiare digitale: accesul la POS-uri, cardurile de debit, întreprinderile dotate cu POS-uri, punctele fizice care permit efectuarea de plăți, agențiile care vând telefoane mobile sau accesul la Internet.

A treia categorie de indicatori măsoară calitatea serviciilor financiare, sunt în număr de șase și sunt divizate în trei categorii. Prima subcategorie permite analiza educației financiare a publicului, urmărind cunoștințele financiare și comportamentul financiar. A doua subcategorie conține doi indicatori referitori la relevanța înscrisurilor financiare (limbaj simplu, ușor de înțeles, interzicerea clauzelor ascunse, folosirea limbii locale, folosirea unor documente standardizate, menționarea în acestea a drepturilor și obligațiilor, dacă se menționează rata totală care trebuie plătită pentru un credit, incluzând costurile de bază plus comisioane, onorariile, primele de asigurare, alte taxe) și modul de soluționare a conflictelor. A treia subcategorie vizează barierele existente în utilizarea serviciilor financiare, în special a creditului, și se referă doar la întreprinderi: garanțiile cerute IMM-urilor sau condițiile de creditare.

5. Incluziunea financiară în România

Pentru aprecierea nivelului incluziunii financiare în România am folosit date din Global Findex, o bază de date gestionată de Banca Mondială, care se bazează pe sondaje la nivelul populației adulte (peste 15 ani) și o serie de informații din Financial Access Survey, bază de date gestionată de Fondul Monetar Internațional, dar care se bazează pe statisticile oficiale.

Tabelul nr. 2. Număr de conturi al populației adulte la instituții financiare

Indicator	Bulgaria		Cehia		Euroland		Ungaria		Moldova		Polonia		Romania		SUA	
	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
% adulților peste 15 ani cu cont la o IF, din care	53	63	81	82	91	95	73	72	18	18	70	78	45	61	88	94
a femei	55	63	81	79	89	94	73	72	17	19	68	73	41	57	84	95
b bărbați	50	63	81	85	93	96	72	72	19	16	72	83	49	65	92	92
b venituri mai mici de 40%	40	50	75	79	90	92	68	71	9	12	62	71	32	46	81	87
venituri mai mari de 60%	62	72	85	84	91	96	76	73,4	24	21	76	83	53	71	93	98
c peste 25	54	67	85	85	93	97	76	76	18	19	76	80	46	62	91	95
tinerilor (15-24 ani)	45	33	56	65	77	80	51	51	17	12	48	64	37	55	76	88
d cu educație primară	26	32	..	..	..	..	46	45	4	2	..	..	27	34	..	..
educație secundară ori mai mare	68	77	..	..	..	..	84	84	22	22	..	..	51	72	..	..
e mediul rural	45	54	79	80	89	95	70	71	15	15	69	75	37	56	87	93

Sursa: Banca Mondială, 2014. *Global Findex 2014*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].

Banca Mondială, 2011. *Global Findex 2011*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].

România are o performanță dezamăgitoare în ceea ce privește persoanele care declară că au cont deschis la o instituție financiară (Tabelul nr. 2), doar 61% din adulți răspunzând afirmativ la această întrebare. Astfel, țara noastră ocupă ultimul loc în Uniunea Europeană,

cu 2 procente sub valoarea indicatorului înregistrat în Bulgaria și la distanță de 34% de media U.E. Se mai poate remarca faptul că bărbații care au cont bancar sunt mai numeroși în raport cu femeile, la fel persoanele care au venituri mai mari au cont la bancă într-o proporție mai mare față de cei cu venituri scăzute. Tot la fel, posesorii de cont bancar sunt mai frecvenți în rândul adulților în raport cu tinerii și deținătorii de cont bancar cresc odată cu nivelul studiilor. Notabil ar fi creșterea cu circa 33% a posesorilor de cont bancar între raportarea din 2011 (primul Global Findex) și cea din 2014 (al doilea Global Findex). În mediul rural, posesorii de cont reprezentau, în 2014, 54%, mai mult cu circa 50% în raport cu valoarea anterioară.

Apelul la servicii financiare (Tabelul nr. 3) indică următoarea situație:

- în anul de dinaintea ultimului raport Global Findex, 2014, 1 din 8 români adulți avea calitatea de debitor al unei instituții financiare, valoare sub cea înregistrată în SUA, Franța sau Germania, dar în apropierea valorilor înregistrate în Cehia sau Bulgaria și peste cea din Ungaria. Dacă, inițial, bărbații erau mai frecvent debitori în raport cu femeile, în ultima raportare, atât în cazul bărbaților, cât și al femeilor, 12% din ei (unul din 8) se declară debitori la o instituție financiară;

- economisirea este o operațiune mult mai rară în cazul românilor. Astfel, dacă în țări precum Franța, Germania, SUA, mai mult de jumătate din populație economisește la o instituție financiară, în România, procesul este prezent la circa 13% din populația adultă, valoare care este sub nivelul înregistrat de toate celelalte state foste socialiste. Ca și în cazul celorlalți indicatori, procesul este semnificativ mai frecvent în cazul bărbaților, în raport cu femeile, și în rândul adulților, față de tineri;

- situația se repetă și în ceea ce privește frecvența „ridicată” a utilizării contului (cel puțin de trei ori pe lună). Astfel, în România, indicatorul înregistrează o valoare de 13%, sub valorile cuprinse între 60% - 75% din țările avansate financiar, dar la nivelul din Bulgaria și Ungaria. La acest indicator se remarcă o valoare de 15% pentru categoria „tineri care folosesc de peste 3 ori pe lună contul”;

- la categoria plăți digitale valorile pentru România urcă la niveluri de 40%-50%, dar, din punct de vedere, ele sunt la jumătate din valorile înregistrate în S.U.A. sau în vestul Europei și cu câteva procente sub cele înregistrate de țările U.E., foste socialiste;

- defalcate pe categorii de plăți digitale, clasamentele nu se modifică. Astfel, românii utilizează pentru plăți, preponderent, cardurile de debit, primesc sume în cont, folosesc, într-o oarecare măsură, Internetul, pe când telefonul mobil este folosit extrem de rar pentru plăți. De remarcat procentul destul de ridicat al tinerilor, peste valorile naționale, care folosesc internetul sau telefonul mobil pentru plăți.

Tabelul nr. 3. Gradul de cuprindere al incluziunii financiare

Indicator	An	Bulgaria	Cehia	Franța	Germania	Polonia	Ungaria	România	Moldova	SUA
% adulților peste 15 ani care s-au împrumutat în ultimul an de la o IF, din care										
total, din care	2011	8	9	19	13	10	9	8	6	20
	2014	13	13	15	19	19	9	12	7	23
femei	2011	7	9	17	11	8	10	7	7	18
	2014	14	13	15	16	16	9	12	6	21
bărbați	2011	8	10	20	14	12	8	10	6	22
	2014	12	13	16	22	22	9	12	7	26
% adulților peste 15 ani care economisesc la o IF										
total, din care	2011	5	35	50	56	18	17	9	4	50
	2014	14	38	52	58	21	19	13	7	54
femei	2011	5	33	46	55	16	17	9	3	48
	2014	13	36	46	58	19	18	11	7	53
bărbați	2011	5	38	54	57	20	18	9	4	53
	2014	16	39	58	58	22	21	16	6	55

Indicator	An	Bulgaria	Cehia	Franța	Germania	Polonia	Ungaria	România	Moldova	SUA
adulti	2011	4	39	50	54	17	17	9	3	51
	2014	16	41	50	56	22	21	14	7	54
tineri	2011	7	28	51	63	21	19	8	4	50
	2014	10	31	58	65	19	15	11	7	54
% adulților peste 15 ani care utilizează frecvent contul										
total, din care	2014	11	38	61	74	42	12	13	3	70
femei	2014	11	34	57	73	41	12	11	2	70
b rbați	2014	12	42	65	76	44	12	15	4	71
adulti	2014	12	37	63	76	41	12	11	4	74
tineri	2014	10	40	55	72	44	14	16	2	62
% adulților peste 15 ani care fac sau primesc plăți digitale										
total, din care	2014	52	80	93	96	65	67	43	15	92
femei	2014	51	77	91	96	60	65	39	16	94
b rbați	2014	52	83	94	95	70	69	48	14	90
adulti	2014	52	81	96	97	62	67	40	16	93
tineri	2014	51	79	82	93	71	66	50	13	90
% adulților peste 15 ani care fac plăți folosind un card de debit										
total, din care	2014	35	52	76	79	40	47	24	7	67
femei	2014	33	51	72	81	36	46	21	7	68
b rbați	2014	36	54	80	78	44	48	28	7	66
adulti	2014	34	50	79	80	35	45	22	7	65
tineri	2014	37	57	67	79	48	52	31	7	73
% adulților peste 15 ani care fac plăți folosind telefonul mobil										
total, din care	2014	2	14	12	13	6	10	3	0	32
femei	2014	2	15	15	14	8	11	4	0	32
b rbați	2014	2	13	9	11	3	9	1	0	31
adulti	2014	2	12	11	9	3	9	2	0	25
tineri	2014	2	18	15	25	11	13	5	0	47
% adulților peste 15 ani care fac plăți folosind internetul										
total, din care	2014	16	46	44	56	43	22	12	10	65
femei	2014	14	44	39	50	39	21	11	10	61
b rbați	2014	19	48	51	63	47	24	12	10	68
adulti	2014	12	38	45	52	34	20	7	7	59
tineri	2014	29	62	45	70	60	28	21	14	77
% adulților peste 15 ani care folosesc economiile ca principala sursă în caz de urgență										
total, din care	2014	17	43	48	56	28	20	16	10	40
femei	2014	14	38	47	56	24	19	11	9	38
b rbați	2014	21	47	50	56	33	22	21	11	42
adulti	2014	20	50	53	57	31	24	18	11	44
tineri	2014	10	28	36	52	23	10	10	8	30
% adulților peste 15 ani care primesc venituri sau transferuri în cont										
total, din care	2014	39	59	56	52	41	43	29	12	57
femei	2014	40	57	50	52	35	43	24	13	58
b rbați	2014	38	61	62	53	47	44	34	10	55
adulti	2014	39	58	54	50	37	41	26	13	57
tineri	2014	38	61	61	62	47	50	35	10	57

Sursa: Banca Mondial , 2014. *Global Findex 2014*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].

Banca Mondial , 2011. *Global Findex 2011*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].

- de asemenea, românii utilizează într-un procent sczut economiile pentru acoperirea unor situații de urgență, probabil apelând la variante alternative: împrumuturi de la prieteni / rude, muncă mai mult, vânzări de bunuri, împrumuturi de la instituții financiare.

Tabelul nr. 4. Dinamica accesibilității serviciilor financiare

Țara	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Num rul ATM la1.000 km2												
Bulgaria	16	21	33	41	48	52	53	55	54	54	52	67
Cehia	36	39	42	43	44	46	48	51	53	57	58	59
Franța	80	87	87	95	97	100	103	106	107	107	107	106
Germania	NA	NA	NA	217	223	228	237	241	237	237	249	246
Ungaria	37	39	43	48	52	52	53	54	53	53	54	53
Moldova	7	9	11	14	18	21	23	26	28	31	33	30
Polonia	26	29	32	38	45	51	54	57	59	62	67	72
România	14	19	26	32	40	42	44	48	48	47	48	50
Statele Unite	42	43	43	45	44	46	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Num rul ATM la 1.000.000 adulți												
Bulgaria	26	34	54	68	80	88	91	94	93	94	91	118
Cehia	32	35	38	38	38	40	42	44	46	49	50	51
Franța	86	93	92	100	102	104	106	109	109	109	108	107
Germania	NA	NA	NA	107	110	112	117	119	118	116	123	121
Ungaria	39	41	45	50	54	56	57	58	56	57	58	57
Moldova	8	11	13	15	20	23	26	29	31	34	36	32
Polonia	25	27	31	36	43	49	51	54	56	58	63	69
România	18	24	34	42	53	57	59	65	65	64	65	69
Statele Unite	165	168	166	173	167	173	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Agenții bancare la 1.000 km2												
Bulgaria	52	52	51	53	55	55	54	35	36	35	35	34
Cehia	24	24	25	25	26	26	26	27	28	28	28	27
Franța	20	21	43	43	43	40	40	40	38	38	38	37
Germania	43	41	34	33	33	32	32	32	28	30	29	29
Ungaria	13	14	15	16	17	17	16	15	15	14	14	14
Moldova	6	7	7	8	10	9	9	10	10	11	11	9
Polonia	28	28	29	31	34	35	34	34	36	35	35	33
România	NA	NA	NA	NA	28	27	26	26	24	23	22	21
Statele Unite	8	8	9	9	9	10	10	10	10	9	9	9
Agenții bancare la 100.000 adulți												
Bulgaria	84	85	83	88	92	92	92	60	61	61	60	60
Cehia	21	21	22	22	23	23	23	23	24	24	24	24
Franța	22	22	46	45	45	42	42	41	39	39	38	38
Germania	21	20	17	16	16	16	16	16	14	15	15	14
Ungaria	14	15	16	17	18	18	17	16	16	15	16	15
Moldova	7	8	8	9	11	10	10	11	11	12	12	10
Polonia	27	27	28	30	33	33	32	32	34	33	33	31
România	NA	NA	NA	NA	37	36	35	35	33	32	31	29
Statele Unite	33	33	34	35	35	36	35	35	35	33	32	33

Sursa: Fondul Monetar Internațional, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Disponibil la: <http://data.imf.org> [Accesat 5 februarie 2017].

Accesibilitatea serviciilor financiare se poate analiza și prin intermediul locațiilor fizice unde are lor prestarea acestora i care se reduc la ghi eele de banc clasice (sucursale, agenții, puncte de lucru) și la automatele bancare, din ce în ce mai sofisticate, transformate în adev rate ghi ee virtuale, deservite de personal virtual sau unde consumatorul de regul î i presteaz el însuși serviciile financiare. România a făcut progrese semnificative în ceea ce privește creșterea numărului de ATM și agenții bancare fizice, dar se afl la distanță importantă față de țările fondatoare al UE (tabel nr. 4). Să mai, remarc m c la unii indicatori România are valorile indicatorilor mai bune în raport cu statele din UE foste socialiste (de exemplu are mai multe agenții bancare la 1000 kmp sau la 100.000 locuitori față de Ungaria).

Tabelul nr. 5. Dinamica utilizării serviciilor financiare

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Număr de împrumuturi de la bănci comerciale pentru populație la 1.000 adulți												
Ungaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	638	542	505	464
Moldova	8	20	32	52	58	40	35	35	39	42	46	45
Polonia	NA	NA	NA	NA	406	416	421	472	452	448	453	450
România	NA	NA	NA	NA	239	237	231	224	226	217	208	210
SUA	325	NA	NA	331	NA	NA	314	NA	NA	305	NA	NA
Număr de conturi de împrumut la bănci comerciale pentru IMM (mii)												
Ungaria	NA	NA	NA	NA	159	153	161	167	164	192	197	186
Polonia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	631	745	845	918
România	NA	NA	NA	NA	225	197	185	184	183	176	186	193
Polite de asigurare emise (mil.)												
Ungaria	14,06	12,20	12,67	12,72	12,71	12,46	12,22	12,04	11,75	11,76	11,99	12,68
Moldova	NA	NA	1,33	2,01	1,19	0,75	0,70	0,74	0,75	0,85	0,75	0,75
Polonia	52,71	54,85	65,15	70,28	72,52	58,84	61,50	60,61	58,62	59,04	61,83	63,37
România	9,03	11,63	14,01	14,99	14,82	16,31	13,00	15,36	16,33	16,17	15,26	14,67

Sursa: Fondul Monetar Internațional, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Disponibil la: <http://data.imf.org> [Accesat 5 februarie 2017].

Din Tabelul nr. 5 mai putem observa că, și în privința utilizării efective a unor servicii, România se află sub valorile înregistrate de alte țări foste socialiste. Astfel, indicatorul ”numărul de împrumuturi la 1000 adulți” are o valoare de circa 40% față de valorile din Polonia sau Ungaria, iar la numărul de împrumuturi pentru IMM, băncile din România au acordat mai puțin de un sfert din creditele acordate de băncile poloneze pentru această destinație. Situația se repetă și în cazul polițelor de asigurare emise de întreprinderile de profil.

6. Concluzii

Termenul de incluziune financiar poate varia de la "accesul și utilizarea serviciilor furnizate în mod responsabil și durabil" la "furnizarea de servicii financiare la costuri accesibile pentru segmentele dezavantajate și cu venituri mici ale societății". Conceptul de incluziune financiară a fost, în ultimii ani, în atenția unor foruri care își propun să dezbată situația financiară a lumii. În primul rând, trebuie menționate eforturile G20 în direcția recunoașterii rolului esențial al incluziunii financiare în lupta împotriva sărăciei. În ultimii ani, problematica incluziunii financiare s-a extins și asupra unor categorii, precum: disponibilitatea și calitatea serviciilor financiare digitale și protecția consumatorului în domeniul financiar. Problematika incluziunii financiare a pornit de la răspunsurile la întrebări, precum: de ce unii oameni sau unele întreprinderi nu au acces la serviciile financiare sau apelează la acestea rar și foarte rar. Răspunsurile pot fi: venituri mici, lipsa unor intermediari financiari sau servicii ale intermediarilor financiari care nu sunt adaptate cererii. Există o legătură între, pe de o parte, dezvoltarea economică și creșterea nivelului de trai și, pe de altă parte, incluziunea financiară. G20, prin intermediul Parteneriatului Global pentru Incluziunea Financiară, consideră că incluziunea financiară trebuie măsurată în trei dimensiuni: (i) utilizarea serviciilor financiare, (ii) accesul la serviciile financiare și (iii) calitatea produselor și a furnizării de astfel de servicii. În ceea ce privește incluziunea financiară în România, țara noastră are o performanță dezamăgitoare, persoanele care declară că accesează serviciile financiare sunt relativ reduse și face ca țara noastră să ocupe ultimul loc în Uniunea Europeană.

Bibliografie

1. Banca Mondială, 2014. *Global Findex 2014*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].

2. Banca Mondial , 2011. *Global Findex 2011*. [online] Disponibil la: <http://datatopics.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].
3. BNR, 2016. *NBR Financial Stability Report*. [online] Disponibil la: www.bnr.ro [Accesat 5 februarie 2017].
4. Chakrabarty, K.C., 2012. Financial Inclusion – Issues in Measurement & Analysis. *IFC Bulletin*, 38.
5. Fondul Monetar Internațional, 2015. *Financial Access Survey*. [online] Disponibil la: <http://data.imf.org> [Accesat 5 februarie 2017].
6. Global Partnership for Financial Inclusion, 2016. *G20 Financial Inclusion Indicators*. [online] Disponibil la: <http://www.gpfi.org> [Accesat 5 februarie 2017].
7. GPFI, 2015. *G20 Financial Inclusion Indicators, Global Standard-Setting Bodies and Financial Inclusion – The Evolving Landscape*. [online] Disponibil la: www.gpfi.org [Accesat 5 februarie 2017].
8. Sahay, R., Cihak , M., Ndiaye, P., Barajas, A., Mitra, S., Kyobe, A., Mooi, Y.N. and Yousefi, S.R., 2015. Financial Inclusion: Can It Meet Multiple Macroeconomic Goals? *IMF Staff Discussion Note*, 15/17, pp.1-33.
9. The World Bank, 2017. *Financial Inclusion, Overview, Context*. [online] Disponibil la: <http://www.worldbank.org> [Accesat 5 februarie 2017].
10. The World Bank, 2012. *Financial Inclusion Strategies Reference Framework*. [online] Disponibil la: [ww.worldbank.org](http://www.worldbank.org) [Accesat 5 februarie 2017].